

ANTE JURIC

Centar za jadranska onomastička istraživanja
Sveučilište u Zadru
Ulica Mihovila Pavlinovića 1, HR-23000 Zadar
ajuric@unizd.hr

LŔNĀ – PRIMJER SPECIFIĀNE TOPONIMIJSKE TVORBE

U Ālanku se na primjeru kornatskoga toponima *LŔnĀ* pokuŔava dokazati postojanje i produktivnost „specifiĀnoga toponimijskog” tvorbenog sufiksa *-Ā*, posvjedoĀenoga na cijelome nizu primjera iz (izmeĀu ostaloga i) istoĀnojadranske toponimije. Jedna je od kolateralnih „posljedica” fonoloŔke, tvorbene i semantiĀke analize kojom se pokuŔava argumentirati spomenuti zakljuĀak i nova predloŔena etimologija toponima.

1. Uvod

Kako bi cilj kojemu teŔim u ovome radu bio potpuno jasan, objasniti Āu prije svega znaĀenje odrednice „specifiĀan toponimijski” iz naslova rada, a o kojoj sam raspravljao i u svojemu prije objavljenome Ālanku (Juric 2010a). Popisu tada utvrĀenih kriterija za identifikaciju „specifiĀnoga toponimijskog” u toponimijskome leksiku pridodajem i vaŔnu dopunu: Ne odnosi se na rijeĀi, oblike i znaĀenja koja bi bila ‘specifiĀna (jedinstvena) u odnosu na sve ostale primjere u toponimiji’ (s obzirom na to da za takva i nije realno oĀekivati da postoje), veĀ na ona ‘koja se ne pojavljuju izvan toponimijskoga konteksta’! VaŔna je napomena uz ovu definiciju i to da se specifiĀna toponimijska obiljeŔja oblikom i sadrŔajem obrazuju tek u svojoj zavrŔnoj, onomastiĀkoj fazi, neovisno o tome Ŕto su u jeziku kao *etima* postojala i prije, u apelativnoj fazi. Ako kao o „specifiĀnome” obiljeŔju govorimo o tvorbi, slikoviti su i mnogo bolje poznati primjeri iz antroponimije, kao npr. sufiksi *-man*, *-as* i drugi koje u hrvatskome danas nalazimo jedino u prezimenima i koji su tek u antroponimiji dobili svoj konaĀan gramatiĀki i semantiĀki oblik, iako su, dakako, u jeziku postojali i prije, bilo kao cjelina, bilo kao frag-menti.¹ Kada je rijeĀ o toponimu *LŔnĀ*, kao obliku za koji vjerujem da je izvrstan primjer upravo takve, specifiĀne toponimijske tvorbe, ovom napomenom Ŕelim istaknuti to da

¹ Tako je primjerice, po Skokovu tumaĀenju (ERHSJ II: 367; ŔimunoviĀ 2008: 88), sloŔeni sufiks *-man* nastao od /-m/ iz sufiksa *-mir* i hipokoristiĀnoga sufiksa *-an*.

ni on ni po čemu u svojoj tvorbi nije jedinstven u jadranskoj otočnoj toponimiji ni u toponimiji uopće, već to da je, kao toponim, tvorbeno specifičan u odnosu na bilo koji iole srodan primjer koji nije iz toponimije, i da je takvim postao tek nakon što je do kraja toponimiziran. Dosad se tek nekoliko autora samo usputno dotaknulo nekolicine primjera tvorbeno srodnih toponimu *Lōnča*, no bez zaključaka o onomastičkoj prirodi i funkciji toga tvorbenog modela. S obzirom na to, ali i na činjenicu da smještanje toponima *Lōnča* u spomenutu paradigmu pretpostavlja idiolglotski jezični materijal (za razliku od jedine dosad iznesene etimologije koja je aloglotska!), ovaj će rad za svoj primarni cilj imati doprinos znanju o oblicima i tvorbi u hrvatskome jeziku, iako je u tehničkome smislu gotovo u cijelosti posvećen etimologiji jednoga toponima. Također, termin „tvorba” odnosit će se i na semantičko-leksički sadržaj toponima s obzirom na to da je, po svemu sudeći, riječ o kompleksnoj i višeslojnoj metaforičkoj tvorbi. Započet ću s time kako se etimologija toponima *Lōnča* tumačila dosad.

2. Etimologija

Lōnča je, zajedno s varijantom *Lončarić*, za koju nema razloga sumnjati da potječe iz iste leksičke osnove, ime četiriju kornatskih rtova i hridi. O imenu najpoznatije među njima, poluotoka i rta na otoku Lavsi, P. Skok je mišljenja da »po svoj prilici dolazi od lat. *lancea* „koplje”« (Skok 1950: 131). Premda ne znamo u kojoj je mjeri Skok bio upoznat sa stvarnim izgledom spomenutoga rta, možemo pretpostaviti da je mislio na metaforički opis terena, gdje je vrh koplja, gledano s boka, zapravo usporediv s blagim uzvišenjem na samome kraju poluotoka, kojemu prethodi nešto niži dio (slike 1 i 2).

Slika 1. Lonča na Lavsi gledano s jugoistoka

Slika 2. Lonča na Lavsi gledano sa sjeverozapada

Kako je i sam otok na kojemu se rt nalazi nositelj jednoga od najranije preuzetih romanskih imena u arhipelagu, pretpostavka o starome romanizmu u imenu rta dobiva i svoj odgovarajući povijesno-jezični kontekst, koji se, barem na ovoj stupnju analize, doima prilično čvrstim. Isto mišljenje o etimologiji i sadržaju ove metafore ima i P. Šimunović, ističući upravo njezinu „izduženost i ušiljenost” kao osnovni motivacijski impuls: »*Lonča* se sreće kao terminologiziran naziv koji dolazi u toponimiji i označuje „duguljaste rtiće i prisliježi na spoju s kopnom”. Odgovara istoznačnom terminu (i toponimu) *maharac* na Mljetu, od grč. *μακάριον* „nož” (...). Slično su motivirane toponimijske metafore *Šilo*, *Ražanj* u ovom otočju.« (Šimunović 2002: 56). Etimologiju *LANCEA* ‘koplje’ prihvaćaju i N. Vuletić i, kasnije, O. Ligorio, a Vuletić za nju pronalazi i paralelu u imenu poluotoka *Landîn* na jugozapadnome dijelu otoka Pašmana. *Landîn* je, kako na temelju povijesnih potvrda imena zaključuju Vuletić i Ligorio, nasljednik dalmatskoga refleksa istoga latinskog etimona koji nalazimo i u imenu rta *Lōnča* na Lavsi, a zajednička im je i motivacija i izgled referenta (Vuletić 2007: 351; Ligorio i Vuletić 2013: 476). Pellegrinijeve (Pellegrini 1990: 187) apeninske paralele *Lanza*, *Lanzè*, *Lanzalunga* i *Lançade* (»forse da un t e r r a e l a n c e a t a e ‘in forma di lancia’?«), kao i ime brijunskoga rta *Lansîr* (Jurišić 1956: 66), neosporno idu u prilog Vuletićevoj tvrdnji o značenju i etimologiji toponima *Landîn*, no kada je riječ o zaključku da istu etimologiju valja pretpostaviti i za toponim *Lōnča*, mišljenja sam, na temelju više različitih argumenata, da ga je potrebno u najmanju ruku preispitati. Pozvat ću se u tu svrhu najprije na argumente koji se tiču fonologije, a potom i leksikologije, semantike i morfologije.

3. Fonologija

U bilješci o toponimu *Lōnča* Skok (1950: 133) ističe: »Pod pretpostavkom, da je dugo *ā* od *lānča* prema bodulskom izgovoru *o*«. I doista, ma koliko banalnom se doimala činjenica da na mjestu pretpostavljenoga latinskog *AN u početnome zatvorenu slogu danas imamo *on*, fonološko opravdanje za suvremeni refleks trebalo bi tražiti upravo u suvremenim relevantnim „bodulskim” govorima, dakako, uz opravdanu pretpostavku da je riječ preuzeta dovoljno kasno da ne dođe do zamjene *an > q > u* (što bi za rezultat eventualno imalo oblik **Luča*)². Takvo objašnjenje međutim ne bi bilo utemeljeno na dijalektnoj stvarnosti. Pretpostavimo li dakle da je prva starija faza morala glasiti **Lanča*, današnji oblik ne bi bilo moguće izvesti primjenom pravila o glasovnome razvoju ni jednoga lokalnog čakavskog govora koji bi i teoretski mogao biti mjestom konačnoga oblikovanja dotičnoga toponima. Ni u jednome od četiri „kornatska” govora (Sali, Vrgada, Murter i Prvić)³ *a* se ne zatvara u *o*, ni kratko, ni dugo, ni duljeno, ni ono u slogu zatvorenu sonantom, kakvo je po Skokovoj interpretaciji i ono u *Lōnča*. Zatvaranja iskonski dugoga *a* u *o*, karakterističnoga za pojedine ikavsko-ekavske čakavske govore zadarskoga otočja (npr. u Preku: *glōva*, *jōz*, *dōn*, *slūšo*, *pīvo*), nema ni u govoru Ižana i Žmanaca, koji bi također, zbog svoje povremene prisutnosti na Kornatima, barem teoretski mogli biti donositelji te metafore u toponimiju Kornata.⁴ Također, izvorište sekvencije *on* ne treba tražiti ni u eventualnome romanskom idiomu *davaocu*, koji god *on* bio. To jasno potvrđuje činjenica da apelativ *lānča* ‘drvena šipka s ostima’, s jasno artikuliranom sekvencom *an*, u svojemu govoru i danas imaju i Saljani i Ižani i Vrgadini (*lōānča*, Piasevoli 1993; Martinović 2005; Jurišić 1966). Nema dakle razloga da oblik **Lanča* ne očuva i toponim u dotičnim govorima, osim ako pretpostavka o etimologiji LANCEA nije već od samoga početka pogrešna ili ako na konačan oblik toponima nisu u međuvremenu utjecali i neki drugi impulsi, izuzev fonetskih. Nešto više svjetla na te druge mogućnosti bacit će pogled na prostornu distribuciju toponima i na njegov leksikološki status.

² Postanak nosnih samoglasnika jedna je od najstarijih u toponimiji potvrđenih slavenskih glasovnih promjena nakon doseljenja, dovršena po svoj prilici već u 9. stoljeću (Holzer 2011: 65; Mihaljević 2002: 179). Tragovi te promjene očuvani u rano preuzetim romanskim toponimima malobrojni su i ograničeni, očekivano, isključivo na imena važnijih i bolje poznatih referenata: a) imena naseljenih mjesta (*Parentium > Poreč*, **Pampinatus > Pupnat* te određeni broj oikonima koji sadržavaju determinant/prefiks *sanctus > Su(t)-*), b) ime jedne rijeke (**Basantem > Bosut*) i c) imena otokâ (**Sampsichum > Susak* i **Iunctum > Žut*). Promjena nije zabilježena ni u jednome imenu manjih i tek lokalno poznatih referenata (mikrotoponimu), kakav je upravo i *Lōnča*, a za koje bi se sa sigurnošću moglo tvrditi da je u hrvatski jezik ušlo izravno, kao toponim, a ne kao apelativ.

³ Za Sali vidi: Finka (1977); za Vrgadu: Jurišić (1966); za Murter: Juraga (2005), Lisac (2005), Jurić (2013) i za Šepurinu (Prvić): Kursar (1972).

⁴ Za Žman vrijedi također Finka (1977), a za Iž vidi: Martinović (2005), Lisac (1998), Šprljan (2013).

4. Distribucija i leksikološki status

Valjan razlog za sumnju u zaključak da objašnjenje sadržaja i etimologije treba tražiti isključivo u jednadžbi *Lōnča* = *Landīn* = ‘LANCEA’ nalazim i u semantičkome odnosu varijanti *Lōnča* s jedne i *Lončarić* i *Lončina* s druge strane. Za posljednja dva toponima, pretpostavljam, ne treba sumnjati da dijele istu leksičko-semantičku osnovu s toponimom *Lōnča*, kao ni to da je ta osnova imala vrijednost svojevrzne zemljopisne imenice. To jasno potvrđuje i prostorna distribucija toponima i struktura izvanjezičnih obilježja imenovanih referenata. U različitim oblicima i u različitim govorima južnoga dijela sjevernodalmatinskoga otočja ta se osnova toponimizirala u imenima najmanje četiriju referenta (*Lōnča* triput i jednom *Lončarić*), odnosno šest, pribrojimo li im i pašmanski *Landīn* i *Landīnić*, odnosno *Landīn* ili *Londīn* te *Landinić* po Jurišićevu bilježenju (Jurišić 1964). Na Rabu se uz to nalazi i *Lončina*, ime hridi nedaleko od samoga rta poluotočica *Kaštelina* u Kamporu. U prilog istomu zaključku ide i stanje na terenu. *Lōnča* je, kao i *Landīn*, u sve tri potvrde poluotok/rt s prisligom, a *Lončarić*, *Lončina* i *Landīnić* sasvim su mali otočići/hridi, nedaleko od kopna, ali redovito trajno razdvojeni od njega, neovisno o plimi i oseci. Važno je ovdje naglasiti i to da su *Lončarić* i *Lončina* neovisni nesonomi, odnosno, da ni fizičkom blizinom ni po bilo kojoj drugoj okolnosti nisu asocijativno povezani s poluotokom pod imenom *Lōnča*. Temeljem svega navedenog valja:

- a) isključiti mogućnost da su *Lončarić* i *Lončina* svojevrzne onomastičke „prikolice”, kakva je primjerice pašmanska hrid *Landīnić* koja je zapravo fizički i onomastički produžetak susjednog rta *Landīn*,
- b) zaključiti da su i *Lōnča* i *Lončarić* i *Lončina* izvedenice iz iste toponimijske osnove, koju ćemo u ovoj fazi bilježiti LONČA, a čiji je temeljni toponimijski sadržaj (‘značenje’) morao biti općenitiji od sadržaja izvedenih oblika i
- c) zaključiti da bi generički sem izvedenih oblika trebao ostati isti kao i u osnovi.

Iz ovoga se nadalje nameću dva ključna pitanja: 1) Kakvu je točno konfiguraciju terena opisivao termin LONČA? i 2) Koji je apelativ u osnovi te toponimijske osnove? Da bismo na ta pitanja uspješno odgovorili, u obzir moramo uzeti nekoliko općih semantičkih i leksikoloških zakonitosti koje su redovito na djelu, podjednako i u tvorbi zemljopisnih apelativa i u tvorbi toponima.

5. Semantika

Očekivana je pravilnost u leksikologiji da s tvorbenom nadogradnjom osnovnoga oblika dolazi i do specijalizacije osnovnoga sadržaja, pri čemu generički sem⁵ u pravilu ostaje nepromijenjen. Pojednostavnjeno:

\nearrow *kuć-ica* ‘mala nastamba’
kuć-a ‘nastamba’
 \searrow *kuć-etina* ‘velika nastamba’

Isto je i kada je riječ o toponimijskome leksiku. Uzmemo li za primjer čest toponimski leksem *rat/arat*, s generičkim semom ‘uzvisina/rt’, specijalizacijom oblika dolazimo do sljedećih preciznijih sadržaja:

\nearrow *rat-ac/art-ić* ‘mala uzvisina/rt’
rat-∅/arat-∅ ‘uzvisina’/‘rt’
 \searrow *art-ina/rt-ina* ‘velika uzvisina/rt’

Preobrazba sadržaja u pojedinim slučajevima može biti i figurativna (metaforička ili metonimijska), no generički sem ostaje i dalje nepromijenjen, npr:

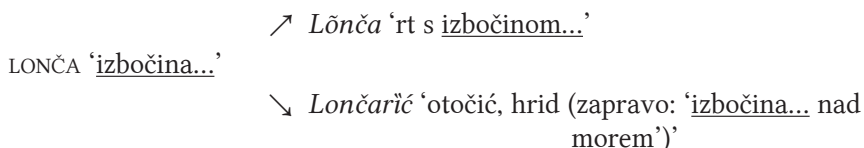
\nearrow *grad-ac* ‘malo naselje’
grad-∅ ‘naselje’
 \searrow *grad-ina* ‘napušteno, razrušeno naselje’

Primijenimo li ovo pravilo i na toponimski par *Lōnča* – *Lončarić/Lončina*, dolazimo do zaključka da je, za razliku od prethodna dva primjera, u izvedenome obliku došlo do promjene generičkoga sema, a samim time i do zaključka da polazišna hipoteza o značenju osnove LONČA (‘rt s *prisligom* u obliku *koplja*’) po svemu sudeći nije bila ispravna, s obzirom na to da semem izvedenoga oblika ne sadržava nijedan sem izvornoga oblika, odnosno:

LONČA-∅ = ‘rt s *prisligom* u obliku *koplja*’ → LONČA-*rić* = ‘otočić, hrid’

⁵ Niže je u poglavlju generički sem podcrtana riječ. Primjere semantičke analize sjevernodalmatinskoga toponimijskog leksika temeljene na komponencijalnoj semantičkoj analizi polisemije (prema Martin 1992: 76–82) vidi u Jurić (2010b: 176–181).

Nije dakle u imenovanju *Lončarića/Lončine* više ključan ni sem ‘rt’, ni ‘prisli-ga’ ni ‘koplje’, pa je, sukladno tomu, logično zaključiti da je značenje osnove LONČA moralo biti općenitije od prije opisanoga. Kao najbliži općenitiji sadržaj s kojim bi se u tome slučaju moglo povezati ova dva tipa referenata nameće se ovdje sem ‘izbočina (specifičnoga izgleda)’, a konačna shema razvoja oblika i sadržaja ovih dvaju toponima u tome bi slučaju trebala izgledati ovako:

Iz prikazane je sheme vidljivo da, čak i onda kada se imenovani sadržaj referenata pod imenom *Lōnča* u svim slučajevima može svesti pod isto („sličnost koplju”), značenje pretpostavljenoga izvornog zemljopisnog termina ne mora nužno biti identično njegovim ostvarenjima na terenu. Upravo suprotno, značenje ‘izbočina’, koje ovdje rekonstruiramo kao izvorno, jedino je pomoću kojega se može objasniti kako je došlo do razlike u „toponimijskome značenju” oblika *Lōnča* i *Lončarić/Lončina*.

Pokušamo li sada odrediti i leksički status upravo prepoznate toponimijske metafore, u obzir možemo uzeti dvije mogućnosti: 1) LONČA je uhodani zemljopisni termin metaforičkoga postanja (kao npr. *rt, glava, bok...*) i 2) LONČA je tek jedan od mogućih izraza temeljne konceptualne metafore, odnosno dubinske metafore bez leksikaliziranoga sadržaja⁶. Uzme li se u obzir prije spomenuti semantičko-leksički paralelizam između udaljenih mediteranskih (u ovome slučaju ro-

⁶ Ovo je ustvari toponimijskim prilikama prilagođena interpretacija dihotomije koja je u sammu temelju ideje o postojanju konceptualnih metafora: metafore kao jezičnoga izraza s jedne strane i metafore kao konceptualnoga sustava s druge (»Metaphors as linguistic expressions are possible precisely because there are metaphors in a person’s conceptual system.« Lakoff i Johnson 1980: 6). Razlika se između ovih dvaju koncepata u toponimijskome kontekstu zapravo svodi na stupanj leksikaliziranosti dotične metafore, gdje bi u prvome slučaju bila riječ o potpuno integriranome apelativu, a u drugome o označitelju bez prave apelativne vrijednosti, ali s konkretnim značenjem. Za razliku od kognitivističke perspektive koja, kako je i ovdje slučaj, nudi teorijsku podlogu za tumačenje dotične razlike, tradicionalna semantičko-leksikološka podjela toponimijskoga leksika na *termini geographici* i *termini metaphorici* (Šimunović 1971) nije omogućavala uvid u nijanse o kojima je ovdje riječ, a koje su gotovo beziznimno sadržane u primjerima toponimijske metaforike. Prvo, tradicionalna terminologija nema kategoriju za riječi koje su istovremeno i metafore i geografski termini. Drugo, odrednicom *termini* preudicira se to da su sve toponimijske metafore ujedno i apelativi, kao što su to *bok, glava, rebro* i sl., čime se zapravo pogrešno tumači leksikološki status metafora kakva je primjerice *Lōnča*. Treće, zanemaruje se značaj metonimije kao semantičkoga tvorbenog postupka u toponimiji. O mogućnostima primjene konceptualnih metafora u analizi motivacije u onimijskoj građi, s osobitim naglaskom na metonimiju, vidi Brozović Rončević i Žic Fuchs (2003–2004).

manskih) i jadranskih primjera, ali i činjenica da LONČA ne pokazuje dominaciju i homogenost na širokome području unutar istočnojadranske obale, kako je to primjerice s apelativom *punta* i *vala* ili s leksikaliziranim metaformama tipa *Glavica*, *Bok* i sl., druga od dvije spomenute mogućnosti doista je najprikladnija za opis postupka imenovanja kojega je rezultat i LONČA. Drugim riječima, svi eventualno srodni primjeri iz jadranske, ali i drugih (romanskih) toponimija (*Lanza*, *Lansîr*, *Landîn...*), po ovome bi tumačenju imali izvorište tek u dubinskoj kognitivno-jezičnoj strukturi, a ne u činjenici da su u trenutku imenovanja figurirali kao gotove, leksikalizirane metafore. Odnosno, još konkretnije, za tumačenje eventualne etimološke povezanosti hrvatskih i romanskih primjera ne bi bilo nužno posezati za tumačenjem da je romanizam LANCEA izravno, oblikom i sadržajem ugrađen u hrvatski toponimijski sustav i da je u njemu kao takav ostao očuvan. Riječ bi dakle bila o sporadičnoj i djelomično slobodnoj površinskoj jezičnoj strukturi, koja je proizvod istoga koncepta u dubinskoj, kognitivnoj strukturi, koja pak nadilazi barijere postavljene strukturama različitih jezika na dotičnome prostoru.⁷ Dubinska se struktura najprije uobličuje u vidu konceptualne metafore, iz koje se potom na različitim točkama u prostoru leksikalizira iz istih ili pak potpuno različitih jezičnih sredstava. Za toponimiju, osobito otočnu, temeljne su dvije takve metafore, i to: 1) OTOK JE ŽIVO BIĆE i 2) OTOK JE UPORABNI PREDMET. Na prvoj se temelje toponimijske metafore tipa *Glavica*, *Rebro*, *Nos* i sl., a na drugoj metafore tipa *Škrovada*, *Kruna*, *Bisaga* i sl. Kada je riječ o malim i izrazito izbočenim geografskim konfiguracijama poput rtova, hridi, otočića i sl., UPORABNI PREDMET vrlo je često KUHINJSKA POSUDA. Nalazeći semantičke paralele najprije u brojnim toponimima, npr. *Škrovada*, *Prsura*, *Kabal*, *Pinjata*, *Vrč*, *Kacol*, *Lopata*, *Krbela* itd. (JE III, 175, s. v. *skrovâda*), pa na koncu i *Lončina* (Rab), koji redom imenuju istovrsne referente kao i *Lōnča*, a potom i u plodnome paralelizmu među konceptima „glava” i „rt/vrh” u toponimiji, te „glava” i „posuda” na primjeru romanskoga semantičkog pomaka *testa* „lonac” > „glava” (REW 8682), ne preostaje ovdje ništa doli zaključiti da i *Lōnča* dolazi iz osnove *lonac*! No, moram pritom naglasiti i važnu dopunu – zaključak do kojega ovdje dolazim nije nužno u sukobu sa Skokovom etimologijom LANCEA! Koliko se god, naime, temeljem dosad iznesenih okolnosti činilo izvjesnim da je u osnovi toponima *Lōnča* upravo imenica *lonac*, ne smije se isključiti ni mogućnost da bi i osnova LANCEA, kao svojevrsan supstrat oblika i sadržaja, mogla biti očuvana u današnjemu obliku toponima. Takav fonetsko-semantički hibrid, čiji bi nastanak bio potpomognut istovremeno i glasovnom bliskošću romanskoga i hrvatskoga leksema i prikladnošću dviju različitih metafora (‘lonac’ i ‘koplje’) za imenovanje istoga tipa referenta, nipošto ne bi bio usamljen primjer u jadranskoj toponimiji, npr. *uvala* – *vala* (Vajs 1982–1983: 303–304), *Kūrba*

⁷ Riječ je ovdje doista o »metafori kao odrazu kulture« (Žic Fuchs 1991a), u ovome slučaju mediteranske, i o »znanju o svijetu« koje prethodi jezičnomu znanju (Žic Fuchs 1991b).

– *Kurbār* – *Krbār* (Jurić 2013: 493), *stāza* – *stāza* (JE III, 191, s. v. *stāža*) itd.⁸ Ako bi tomu doista bilo tako, na kraju ovoga poglavlja može se zaključiti najmanje to da je barem jedna polovica te hibridne tvorbe neosporno hrvatska riječ za kuhinjsku posudu!⁹ Ovomu u prilog idu i tvorbene paralele koje ću prokomentirati prije samoga zaključka.

6. Tvorba

Ako smo dakle za *Lōnča* pretpostavili osnovu *lonac*, valjalo bi sada objasniti kako je došlo do konačnoga oblika toponima, odnosno odakle njegov neobičan nastavak *-ča* i koje je njegovo (toponimijsko) značenje i etimologija. Na primjeru nekoliko toponima oblikom srodnih toponimu *Lōnča* T. Maretić (1963: 317) sažeto zaključuje: »*ča* (ѣа), u mjesnim imenima Bōrča, Fōča (...), Ljūpča, Slāvča (brdo kod nove Gradiške)...«. P. Ivić navodi i primjere, također toponimijske, *Trēpča* (< *trēbъc* 'krčilac') i *Slijepač Most* (< *slijepac*), uz *Bańaluka* i imena blagdana *Ivańdan* i *Nikoļdan*, ističući kako u njima očuvani »posesivni sufiks *-jъ*, koji se bio sveo na jotovanje prethodnog konsonanta, živi danas samo okamenjen u imenima praznika i toponimiji« (Brozović i Ivić 1988: 41). Nadalje, P. Šimunović (1972) navodi i cijeli niz suvremenih bračkih toponima s očuvanim ili neočuvanim sufiksom *-jъ*: *Dragōnj dolăc*, *Ivān-dolăc*, *Lūč(j)i dolăc*, *Mihōj dolăc*,

⁸ Tradicionalna definicija jezičnih hibrida isključivo kao riječi s vidljivim sastavnicama dvojakoga podrijetla (Vinja 1986: 420) znatno sužuje prostor za interpretaciju mnogih slučajeva međujezične kontaminacije, osobito u toponimiji. Takva definicija naime isključuje mogućnost da hibrid može biti ne samo rezultat utjecaja površinskoga oblika A na površinski oblik B, već i rezultat križanja kompatibilnih sadržaja među metaforama različitog jezičnoga porijekla. „Kompatibilnost sadržaja” pritom je u domeni konceptualne metafore. V. Vinja i tu je kategoriju hibrida prepoznao i opisao, no ipak dosljedno u duhu tradicionalnoga opisa, s naglaskom na površinski oblik: »U slučajevima takve paretimologije, naime, dolazi doduše do modifikacije (najčešće stranog) elementa pomoću domaćeg, ali elemenat koji modificira i onaj koji je modificiran ne ostaju u novoj riječi jedan uz drugi, već do modifikacije značenja dolazi na taj način što se izraz stranog i zato neshvaćenog elementa modifikacijom fonemske postave (umetanje, ispuštanje ili zamjena fonema) pretvara u domaću riječ koja se lako razumije i izraz joj je tek tada opravdan.« (Vinja 1986: 420).

⁹ Zanimljiv je uz ovo još jedan podatak. U istočnojadranskoj toponimiji, barem što se tiče meni poznatih objavljenih i inih podataka, nijedan jedini toponim nije izveden iz osnove *teća!* Uzmemo li u obzir već spomenute nazive za kuhinjske posude (a nisam ih spomenuo sve) koji se na istome prostoru kao metafore pojavljuju u desetima toponimskih primjera, taj bi se podatak mogao činiti nevjerojatnim, kada za njega ne bi postojalo sasvim logično objašnjenje. Mletačko *teća* u jadranskim je govorima uglavnom hiperonim koji pokriva, manje-više, cijelo semantičko polje KUHINJSKA POSUDA. Kao takav, on je zacijelo i nedovoljno semantički specifičan i nedovoljno izrazit („zvučan”) i slikovit pojam da bi mogao dobro funkcionirati kao onomastička metafora. Umjesto njega, tu su ulogu očito preuzele druge riječi iz istoga semantičkog polja, riječi specifičnijega značenja i daleko manje frekvencije u govoru (*škrovada*, *prsură*, *lonac*...). Solidna je paralela za ovo i par *rat/arat* – *punta*, gdje je mlađi, mletački leksem, namećući se kao dominantan apelativ do kraja potisnuo dotadašnje dominantno *rat/arat* i ograničio ga isključivo na toponimijsku upotrebu (Vinja 1967).

Rādovan dolac, *Žuvōn dolac* itd., među kojima i nekoliko toponima u kojima se taj sufix, pridodan osnovi na *-k* ili *-c*, odrazio kao *-ča*: *Hūnčo rāpa* i *Kūnče rāpe* (Dračevica), *Hūnče rāpe* (Novo Selo), sve od *humac* („humčje”, Šimunović 2004: 191), te *Ivōnče spile* (Dol) i *Hrōnčo jāma* (Bobovišće), kojemu je osnova antroponim *Hranko*¹⁰. Ovim ću primjerima pridodati i nekoliko srodnih primjera koje sam zabilježio na zadarskome otočju, ali i nekoliko dobro poznatih primjera s prostora srednjojužnoslavenskoga dijasistema¹¹: *tvorac* > *Potvōrča* (Kali), usp. *Samotvōrac* (Silba, Olib, Savar, Lopar, Šan Grgur); *konac* > *Kūnčabok* (Kukljica), *Kunčarāva* (Rava); *njorac* > *Njōrča* (Olib); *boganac* (fitonim) > *Bogānča* (Banj – otok Pašman); **rabac?* > *Ravča* (usp. etnik *Rabačanin*, ktetik *rabački*); *baba(c)?* > *Bāvča drāga* (Kolan); *ovca* > *Ōvča* (Savar), *Valōvča?* (Šan Grgur); *voda?*, *voden?* > *Vodēnča* (Barbat, Kampor), *Vodēvča* (Lopar); *vuk* > *Vučigrāđa* ili *Čigrāđa* (Murter, u dokumentima potvrđeno kao „Vučja draga”), a možda i *Čipolje* (Žirje)¹²; *klin(ac)?* > *Klinča Sela*; *mal(ac)?* > *Maoča* (BiH).¹³

U toponimu *Lōnča* je, dakle, kao i u svim ostalim navedenim primjerima bez imalo sumnje riječ o starome posvojnem pridjevskom sufixu *-jь*, čiji je odraz redovito *-ča* onda kada je pridodan osnovi koja je završavala na *-k* (*Hrōnčo jāma* < *Hranko*), odnosno na *-c* (*Kūnčabok* < *konac*), kao rezultat prve jotacije. Isti je to tvorbeni postupak koji je bio na djelu i u imenici *priča* (**pri-tьča* < **pri-tьkь-ja*; Maretić 1963: 340; ERHSJ III: 40) i u pridjevima *božji*, *vučji*, *mačji* itd. U zaključku rada još preostaje vidjeti koji je toponimijski sadržaj i funkcija toga sufixa i zbog čega su njegove potvrde uglavnom samo iz toponimije.

¹⁰ Također i *Kranko*, *Kranjac*, potvrđen i u toponimima *Hrānāc ratāc* (Sutivan) i *Krānčeva strānā* (Povlja); v. Šimunović (2004: 222).

¹¹ Ovaj Brozovićev termin najprikladniji je za sažetu definiciju prostora s kojega donosim primjere i njime se ne prejudicira nikakvo dijalektološko tumačenje pojave, kao ni opravdanost samoga termina.

¹² Za *Čigrađa* K. Juran (2010: 264–265) navodi potvrde: *Vučja Draga/Vucga Draga* 1509., *Vucgia Gragia* 1603., *Vucigradia* 1614. itd., a za žirajsko *Čipolje* spominje se u dokumentu iz 1502. *Vucipogle* (arhivski podatak ustupio mi je K. Juran i bit će, zajedno s cjelokupnom povijesnom građom šibenskih otoka, objavljen u sljedećoj monografiji Centra).

¹³ Za Kali i Kukljicu vidi: Skračić (ur.) (2007); za Silbu, Olib i Savar: Skračić (1996); za Ravu: Skračić (1996), Jurić (2008); za Banj: Skračić (ur.) (2006); za *Ravča*: ARJ, s. v. *Ravča*; za Kolan: Skračić (ur.) (2011) i za Murter: Finka i Šojat (1973–1974) te Skračić (ur.) (2010). Podatke za Barbat, Kampor, Lopar i Šan Grgur prikupili smo (Centar za jadranska onomastička istraživanja) tijekom terenske istraživačke kampanje na Rabu, u rujnu i listopadu 2014., a za Žirje tijekom triju kampanja između 2010. i 2014., čiji će rezultati biti uskoro objavljeni u novoj monografiji CJOI-a. Za Žirje usp. također Finka i Šojat (1968) te Finka (1969).

7. Zaključak

Zanimljiv trag o tome kako se *-jъ*, odnosno *-ča*, ustalilo u toponimiji može se iščitati iz jedne upadljive dvojnosti u iznesenoj građi – iz otpadanja, odnosno očuvanja suglasnika /j/ u jednome dijelu primjera ovoga tipa. Kako se vidi iz građe, očito je da je /j/ otpalo jedino u imenicama (*priča, Lōnča, Fđča, Trěpča, Lūč(j)i dolāc...*), odnosno da se u pridjevima uglavnom očuvalo (*vučji, vučja, vučje...*, usp. *Vučigrāđa*, vidi gore). Neovisno o tome je li ovoj izgovornoj dvojnosti uzrok teško izgovorljiv suglasnički sklop (*-čja*) ili kakva druga jezična okolnost (u krajevima gdje su zabilježeni toponimi *Ōvča* i *Valōvča* jasno se izgovara pridjev *ovčja!*), prvo što se na temelju nje sa sigurnošću može zaključiti je to da je upravo sa slabljenjem izvornoga pridjevskog značenja dotični sufiks postajao sve podatniji za onomastičku svrhu, kako se to i može očekivati u postupku onimizacije bilo kojega jezičnog oblika (Peti 1999: 101). O tome, čini mi se, vrlo slikovito svjedoči i vrgadinski toponim *Žēčica* (Jurišić 1964, 1966; Finka i Šojat 1973–1974). Naime, ime se te uvale/rta na otoku Žutu (Murterini uvalu zovu *Žēšnja*, Skračić (ur.) 2013: 199–200) u jednome dokumentu iz 1703. bilježi *Zeciia* (Juran 2013: 339), što daje naslutiti izgovor suglasnika /j/ u ranijoj fazi, dok je pridjevsko, „posvojno”¹⁴ značenje očito još bilo prozirno, a za razliku od današnjega **Žēča* (taj bi naime oblik trebalo pretpostaviti za temeljni, a ne *Zečica*, kako to tvrdi B. Jurišić)¹⁵. Sve navedeno upućuje dakle na zaključak da je specifičan imenski sufiks *-ča* upravo kroz postupak onimizacije dobio svoj konačan oblik i funkciju, ali i daje odgovor na pitanje zašto je upravo toponimija njegovo „rodno mjesto” i, gotovo bez iznimke, jedino mjesto njegova očuvanja. I ne samo to. Relativno velik broj mikrotoponima izvedenih pomoću sufiksa *-ča* ide u prilog zaključku da je taj sufiks, nakon što se do kraja desemantizirao, po svemu sudeći ostao produktivan u tvorbi toponima još dugo nakon što je sufiks *-jъ* u govoru sasvim nestao. Vrgadinska *Žēčica*, gdje dakle „posvojno” pridjevsko *-ja* u jednome trenutku naprosto biva zamijenjeno produktivnim toponimskim *-ča*, možda je i najbolji argument za takav zaključak, no nije i jedini. Rapski toponimi *Vodēnča* (dvaput) i *Vodēvča*, od kojih je prvi zacijelo hrvatska prevedenica romanskoga *Čifnata* (Skok 1950: 64), jasno pokazuju to da se dotični sufiks ne samo desemantizirao, nego se i „deetimologizirao”, u smislu da je postao neovisan o fonetskoj okolini u kojoj je izvorno nastao. Drugim riječima, dodavanjem se sufiksa *-ča* može vrlo jednostavno dobiti toponim iz goto-

¹⁴ Uvjetno rečeno „posvojno” značenje odnosi se dakako na njegovo etimološko značenje. U toponimiji je, već po prirodi stvari, određena posvojnost (bilo da je individualna ili generička, o čemu vidi u Matasović 2008: 224), kao i bilo kakav drugi konkretan sadržaj, zarana uklonjena u korist onomastičke funkcionalnosti.

¹⁵ *Žēčica* je dakle ‘mala Žeča’, a ne ‘ženski zec’! Na to, uz povijesnu potvrdu, jasno upućuje i naglasak – *zēc, zečica*. Oblik **Žēča* bio bi dakle izveden izravno od *zēc* (+ *-ča*), odakle i naglasak kao u imenici muškoga roda. Usp. Jurišić (1964: 1005).

vo bilo koje osnove, pa čak i iz one koja možda ni ne završava na *-k*, odnosno *-c* (*Vodenča < voden(a)?*). Onomastičke praktičnosti i funkcionalnosti toga postupka očito su, makar i podsvjesno, bili svjesni i tvorci (prevoditelji?) spomenutih rapskih toponima. Upravo onda kada se pojedinom obliku želi administrativno, „preko noći” priskrbiti status povijesnoga, „pravog” toponima, nema boljega načina za to nego da se u tu svrhu iskoristi oblik koje je semantički ispražnjen i koji postoji jedino u toponimiji (isto je npr. i s toponimskim prefiksom *sut-*)¹⁶. Vjerujem da se slično dogodilo i s toponimom *Lōnča* koji, kako sam prije pokazao, na vrlo suženome prostoru ima gotovo apelativno značenje, a nije apelativom ni u jednoj od spomenutih relevantnih govora. U njegovome sufiksu danas ne treba tražiti nikakav drugi sadržaj osim onoga koji upućuje na to da je ta riječ upravo toponim, i ništa drugo, baš kao u slučaju dviju rapskih usporednica.

Na temelju svih iznesenih argumenata, rezimirat ću sljedeće:

- *Lōnča* je toponimijska metafora izvedena iz osnove *lonac* i sufiksa *-ča* (*< -jč*).
- Semantizam ‘*lonac*’ temelji se na konceptualnim metaforama OTOK JE ŽIVO BIĆE i OTOK JE UPORABNI PREDMET, na kojima se temelje i brojne druge toponimijske metafore u imenima srodnih referenata (*Glavica, Škrovađa, Prsura...*), osobito brojne upravo u otočnome prostoru karakterističnome po velikome broju malih i vizualno istaknutih referenata.
- Sufiks *-ča*, izvorno posvojnoga značenja, do kraja se desemantizirao i postao **specifičnim toponimijskim** tvorbenim sufiksom, dokazano produktivnim i nakon desemantizacije (usp. *Vodēnča, Žēča*).

Literatura

- ARJ = *Rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–XXIII. 1880. – 1976. Zagreb: JAZU.
- BROZOVIĆ, DALIBOR; IVIĆ, PAVLE. 1988. *Jezik, srpskohrvatski/hrvatskosrpski, hrvatski ili srpski*. Zagreb: JLZ „Miroslav Krleža”.
- BROZOVIĆ RONČEVIĆ, DUNJA; ŽIC-FUCHS, MILENA. 2003. – 2004. Metafora i metonimija kao poticaj u procesu imenovanja. *Folia onomastica Croatica*, 12–13, Zagreb, 91–104.
- ERHSJ = SKOK, PETAR. 1971. – 1974. *Etimologijski rječnik hrvatskoga ili srpskoga jezika*, I–IV. Zagreb: JAZU.
- FINKA, BOŽIDAR. 1969. Pizych na otoku Žirju. *Onomastica Jugoslavica*, 1, Zagreb, 57–62.

¹⁶ Poznata je činjenica da je samo u dijelu toponima na *Sut-* (Putanec 1963; Šimunović 1986: 109–120, 1996) riječ o izravnome preuzimanju romanskoga pridjeva u sklopu imenske sintagme, dok je u većini slučajeva riječ o kasnijoj prefiksnoj tvorbi, s prefiksom specijaliziranim za tvorbu ojkonima (npr. u bračkome ojkonimu *Sumartin* Šimunović 2004: 125).

- FINKA, BOŽIDAR. 1977. Dugootočki čakavski govori. *Hrvatski dijalektološki zbornik*, 4, Zagreb, 7–179.
- FINKA, BOŽIDAR; ŠOJAT, ANTUN. 1968. Govor otoka Žirja. *Rasprave Instituta za jezik*, 1, Zagreb, 121–220.
- FINKA, BOŽIDAR; ŠOJAT, ANTUN. 1973. – 1974. Obalna toponimija zadarsko-šibenskog kopna i šibenskog otočja. *Onomastica Jugoslavica*, 3–4, Zagreb, 37–65 + 6 karata.
- HOLZER, GEORG. 2011. *Glasovni razvoj hrvatskoga jezika*. Zagreb: Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje.
- JURAGA, EDO. 2005. Neke osobine i osobitosti murterskog govora. *Murterski godišnjak*, 2, Murter, 253–269.
- JURAN, KRISTIJAN. 2010. Popis povijesnih toponima iz arhivske građe. // *Toponimija otoka Murtera*. / Vladimir Skračić (ur.). Zadar: Sveučilište u Zadru – Centar za jadranska onomastička istraživanja, 229–266.
- JURAN, KRISTIJAN. 2013. Kornatska toponimija u arhivskim spisima. // *Toponimija kornatskog otočja*. / Vladimir Skračić (ur.). Zadar: Sveučilište u Zadru – Centar za jadranska onomastička istraživanja, 313–339.
- JURIĆ, ANTE. 2008. Suvremena ravska toponimija (izvješće s ponovljenoga terenskog istraživanja). // *Otok Rava*, zbornik radova sa znanstvenoga skupa o Ravi. / Josip Faričić (ur.). Zadar: Sveučilište u Zadru, 229–266.
- JURIĆ, ANTE. 2010a. Specifični toponimijski leksik (na primjeru sjeverno-dalmatinske obalno-otočne toponimije). *Folia onomastica Croatica*, 19, Zagreb, 135–150.
- JURIĆ, ANTE. 2010b. *Jezična i onomastička obilježja toponimije zadarsko-šibenskog otočja i priobalja*. Doktorski rad. Zadar: Sveučilište u Zadru.
- JURIĆ, ANTE. 2013. Glasovna i naglasna obilježja kornatske toponimije. // *Toponimija kornatskog otočja*. / Vladimir Skračić (ur.). Zadar: Sveučilište u Zadru – Centar za jadranska onomastička istraživanja, 489–509.
- JURIŠIĆ, BLAŽ. 1956. Toponimika zapadne Istre, Cresa i Lošinja. *Anali Leksikografskog zavoda FNRJ*, sv. III, Zagreb, 5–181.
- JURIŠIĆ, BLAŽ. 1964. Iz primorske toponimike zadarskog i šibenskog kraja. *Pomorski zbornik*, 2, Zadar, 985–1011 + dvije karte.
- JURIŠIĆ, BLAŽ. 1966. *Rječnik govora otoka Vrgade, Dio 1.*, Zagreb: JAZU.
- KURSAR, ANTE. 1972. Zabilješke o govoru u Šepurini na otoku Prviću. *Čakavska rič*, II/2, Split, 113–154.
- LAKOFF, GEORGE; JOHNSON, MARK. 1980. *Metaphors We Live By*. Chicago – London: The University of Chicago Press.
- LIGORIO, ORSAT; VULETIĆ, NIKOLA. 2013. Dopune Skokovim kornatskim etimologijama: toponimi predslavenskoga i dalmatoromanskoga porijekla. // Vladimir

- SKRAČIĆ (ur.). Zadar: Sveučilište u Zadru – Centar za jadranska onomastička istraživanja, 459–487.
- LISAC, JOSIP. 1998. Dijalektalno stanje na otoku Ižu. *Marulić*, 31/6, Split, 1110–1113.
- LISAC, JOSIP. 2005. Mjesto murterskog govora u čakavskom narječju. *Murterski godišnjak*, 2, Murter, 245–251.
- MARETIĆ, TOMO. 1963. *Gramatika hrvatskoga ili srpskoga književnog jezika*. Zagreb: Matica hrvatska.
- MARTIN, ROBERT. 1992. *Pour une logique de sens*. Paris: PUF.
- MARTINOVIĆ, ŽELJKO. 2005. *Rječnik iškoga govora*. Zadar: Gradska knjižnica Zadar.
- MIHALJEVIĆ, MILAN. 2002. *Slavenska poredbena gramatika – 1. dio*. Zagreb: Školska knjiga – Sveučilište u Zagrebu.
- PELLEGRINI, GIOVAN BATTISTA. 1990. *Toponomastica italiana. 10 000 nomi di città, paesi, frazioni, regioni, contrade, fiumi, monti spiegati nella loro origine e storia*. Milano: Hoepli.
- PETI, MIRKO. 1999. O tzv. sadržaju imena. *Folia onomastica Croatica*, 8, Zagreb, 97–122.
- PIASEVOLI, ANKICA. 1993. *Rječnik govora mjesta Sali*. Zadar: Matica hrvatska, ogranak Zadar.
- PUTANEC, VALENTIN. 1963. Refleksi starodalmatskog pridjeva *sanctus* u onomastici obalne hrvatske. *Slovo*, 13, Zagreb, 137–175.
- REW = MEYER-LÜBKE, WILHELM. 1935. *Romanisches etymologisches Wörterbuch*. Heidelberg: Carl Winters Universitätsbuchhandlung.
- SKOK, PETAR. 1950. *Slavenstvo i romanstvo na jadranskim otocima*. Zagreb: Jadranski institut JAZU.
- SKRAČIĆ, VLADIMIR. 1996. *Toponimija vanjskog i srednjeg niza zadarskih otoka*. Split – Zadar: Književni krug Split – Matica hrvatska, ogranak Zadar.
- SKRAČIĆ, VLADIMIR (ur.). 2006. *Toponimija otoka Pašmana*. Zadar: Sveučilište u Zadru – Centar za jadranska onomastička istraživanja.
- SKRAČIĆ, VLADIMIR (ur.). 2007. *Toponimija otoka Ugljana*. Zadar: Sveučilište u Zadru – Centar za jadranska onomastička istraživanja.
- SKRAČIĆ, VLADIMIR (ur.). 2010. *Toponimija otoka Murtera*. Zadar: Sveučilište u Zadru – Centar za jadranska onomastička istraživanja.
- SKRAČIĆ, VLADIMIR (ur.). 2011. *Toponimija otoka Paga*. Zadar: Sveučilište u Zadru – Centar za jadranska onomastička istraživanja.
- SKRAČIĆ, VLADIMIR (ur.). 2013. *Toponimija kornatskog otočja*. Zadar: Sveučilište u Zadru – Centar za jadranska onomastička istraživanja.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1971. Hrvatska zemljopisna nomenklatura u dalmatinskom krškom području do kraja XIII. stoljeća. *Čakavska rič*, I/1, Split, 72–76.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1972. *Toponimija otoka Brača*. Supetar: Brački zbornik.

- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1986. *Istočnojadranska toponimija*. Split: Logos.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 1996. Sakralni toponimi sa sut + svetačko ime u razdoblju kasne antike do predromanike. *Folia onomastica Croatica*, 5, Zagreb, 39–61.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2002. Metaforičnost u toponimiji zadarsko-šibenskih otoka. *Čakavska rič*, XXX/1–2, Split, 55–62.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2004. *Bračka toponimija*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- ŠIMUNOVIĆ, PETAR. 2008. *Hrvatska u prezimenima*. Zagreb: Golden marketing – Tehnička knjiga.
- ŠPRLJAN, NATAŠA. 2013. Akcentuacija govora otoka Iža. *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, 39/1, Zagreb, 147–153.
- VAJS, NADA. 1982. – 1983. Topografski apelativi romanskog podrijetla u toponimiji istočnog Jadrana. *Filologija*, 11, Zagreb, 297–329.
- VINJA, VOJMIR. 1967. Tautološki rezultati jezičnih dodira. *Suvremena lingvistika*, 4, Zagreb, 94–105.
- VINJA, VOJMIR. 1986. Hibridni rezultati jezičnih dodira. *Filologija*, 14, Zagreb, 419–433.
- VULETIĆ, NIKOLA. 2007. Toponimi romanskog postanja na Ugljanu i Pašmanu. // *Toponimija otoka Ugljana*. / Vladimir Skračić (ur.). Zadar: Sveučilište u Zadru – Centar za jadranska onomastička istraživanja, 345–360.
- ŽIC FUCHS, MILENA. 1991a. Metafora kao odraz kulture. // *Zbornik radova „Prožimanje kultura i jezika”*. / Marin Andrijašević i Yvonne Vrhovac (ur.). Zagreb: Hrvatsko društvo za primijenjenu lingvistiku, 27–33.
- ŽIC FUCHS, MILENA. 1991b. *Znanje o jeziku i znanje o svijetu: semantička analiza glagola kretanja u engleskom jeziku*. Zagreb: Filozofski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Lõnča – un exemple de formation spécifiquement toponymique

Résumé

Cet article présente un élément spécifique de toponymie lequel appartient au lexique, aux formes et aux significations qui n'apparaissent nulle part ailleurs en dehors du contexte toponymique.

En effet, le toponyme de *Lõnča*, qui correspond à l'une des quatre localités portant le même nom dans l'archipel des Kornati, démontre que la qualité de « spécificité » peut y figurer comme une qualité morphologique aussi bien que lexicale.

Dans le cas ci-présent, il s'agit d'un suffixe possessif, le suffixe *-ča*, dont la forme avait été conservée dans le toponyme *Lõnča* et que l'on retrouve d'ailleurs

dans un certain nombre de toponymes contemporains où ce suffixe dérivationnel n'a gardé aucune signification spécifique.

La racine en avait été, à plusieurs occasions, décrite comme une simple métaphore toponymique dérivée du latin *LANCEA* 'lance', mais les arguments d'ordre phonétique, morphologique et sémantique présentés ici ne soutiennent pas entièrement cette conclusion. Bien plus plausible paraît l'hypothèse d'une métaphore conceptuelle, attestée, entre autre, par le nombre d'exemples toponymiques de l'Adriatique orientale.

Ključne riječi: toponimija, tvorba, sufiks, konceptualna metafora

Mots clés: toponymie, dérivation, suffixe, métaphore conceptuelle

Keywords: toponymy, derivation, suffix, conceptual metaphor